

Rok 1989 očima Státní bezpečnosti - Ostrava hlásí!

22.11.2024 - Milan Bárta | Ústav pro studium totalitních režimů ČR

Rozhodující události sametové revoluce v roce 1989 proběhly v Praze. S určitým odstupem - především prostřednictvím přímých svědků pražských událostí, vysokoškolských studentů a herců regionálních divadel - se přidávaly po celém Československu jednotlivé kraje, především větší a velká města. Docházelo k masovým demonstracím, zakládala se Občanská fóra atd. Vše ale komplikovaly neinformovanost a strach. Státní bezpečnost ale většinou nezasahovala a omezila se na monitorování situace. Generální stávka dne 27. listopadu 1989 se stala zlomovou událostí, která ukázala, že o radikální změny politického systému usiluje většina obyvatel.

Následující výběr pochází ze zpráv Státní bezpečnosti z Ostravy, která patřila k baštám konzervativních komunistů, docházelo zde k demonstracím na podporu Komunistické strany Československa a vedoucí tajemník KV KSČ naznačil, že k udržení klidu bude povolána armáda.

● **Dne 19. 11. 1989 bylo na MS SNB Ostrava oznámeno, že v Divadle Jiřího Myrona v Ostravě byly před představením čteny rezoluce pracovníků pražských divadel a studentů DAMU, vyzývající k vyhlášení generální stávky na den 27. 11. 1989.**

● Dne 20. 11. 1989 byly zjištěny v 7,00 hod. ráno v Ostravě na budově redakce Rudého práva a dalších místech letáčky psané strojem, vyzývající občany k manifestaci, která se má uskutečnit dne 20. 11. 1989 v 17,00 hod. na náměstí Lidových milicí v Ostravě na protest proti zásahu Bezpečnosti dne 17. 11. 1989 v Praze proti pokojné manifestaci studentů a mládeže. Po rozšiřovateli je prováděno aktivní pátrání, jsou přijata aktivní opatření k zabránění demonstrace.

● **V souladu s agenturními poznatky a prognózami operační situace se dne 20. 11 1989 od 17.00 hod. uskutečnilo v Ostravě na náměstí Lidových milicí nepovolené shromáždění vysokoškolských studentů a některých ostravských umělců zaměřené na podporu požadavků pražských studentů. Nepovoleného shromáždění se zúčastnilo asi 500 mladých lidí... Průběh shromáždění byl prokládán nezávadnými hesly: „Svobodu, svobodu“, „Chceme reformy“, „Dialog“, „Pusťte Uhla“, „Potrestat, hanba, hanba“. Vyložene protisocialistická hesla a výkřiky nebyly zjištěny... Nedošlo k narušení klidu a veřejného pořádku...**

● Dne 21. 11. 1989 v dopoledních hodinách se uskutečnilo před VŠB Ostrava shromáždění studentů, kterého se zúčastnilo kolem 2000 osob... Po skončení první části shromáždění se studenti rozešli podle fakult za účelem projednání požadavků a zvolení zástupců jednotlivých fakult do stávkového výboru... Studenti byli současně seznámeni s výzvou k pracujícím ostravských závodů k podpoře stávky studentů a umělců a podpoření generální stávky dne 27. 11. 1989...

„Ostrava od 17. listopadu do generální stávky 27. listopadu 1989“

● **V řadě ekonomických objektů kraje jsou zjišťovány reakce odsuzující současně dění ve školství a kulturní frontě... Uvádí, že stávek se zúčastňují právě ti, kteří nemají nic společného s výrobní sférou, která je živí. Je odsuzován postoj divadelní fronty, která propůjčuje divadla k provokačním akcím, ač jsou majetkem státu.**

● V 17.00 hod. [dne 21. 11.] se v Ostravě na nám. Lidových milicí shromáždilo asi 2000 osob. Účastníkům byla přečtena rezoluce a poté shromáždění skandovalo hesla „Svoboda, Jednota, Dialog, Pravda“ atd.

● **Pracovníci Čs. televize Ostrava je poměrně hodně diskutované téma současné pol. situace. Bezpartijní projevují sympatie ke stávkujícím studentům a svůj postoj zdůvodňují tím, že studenti několikrát posílali své požadavky přímo na ÚV KSČ, avšak nikdy na ně nebylo reagováno, ať kladně, nebo záporně. V tom také vidí hl. příčinu současných událostí. Pracovníci, kteří byli v minulosti jakýmkoliv způsobem postiženi za svou činnost v krizových letech, se odmítají vyjadřovat s odvoláním na minulý přístup. Členové KSČ jsou ve svých postojích nejednotní.**

● Horník Dolu Ostrava TOMA Ladislav, člen KSČ, se dne 21. 11. 1989 dostavil na CPV KSČ s tím, že nesouhlasí s postupem a zákrokem příslušníků SNB na Václavském náměstí, a proto na protest proti tomuto masakru vrací průkaz člena KSČ a dále nechce být členem strany. I přes přesvědčování TOMA kategoricky trval na svém rozhodnutí,

● **V průběhu dne 22. 11. 1989 bylo zjištěno, že na převážné většině ostravských středních škol probíhá normální výuka. Stávkuje ostravská konzervatoř a výjimečně jednotlivé třídy, které však byly vedením škol usměrněny.**

● Dne 22. 11. 1989 v 17.00 proběhla na nám. Lidových milicí v Ostravě manifestace, které se zúčastnili asi 2000 osob. Na manifestaci vystoupili mj. i dva vysokoškoláci z Prahy, kteří hovořili o průběhu zásahu pořádkových sil v Praze dne 17. 11. 1989.

● **V průběhu dne 22. 11. 1989 se před závody v Ostravě (VŽSKG, NHKG, Elektrárna Třebovice) dostavily skupiny studentů a domáhaly se vstupu do těchto závodů za účelem agitace dělníků ke gen. stávce. Na žádost vedení závodů byla u těchto studentů provedena perlustrace osob přísl. SNB, vedení závodů odmítlo vpustit tyto osoby do svých objektů.**

● Mezi 13.00 a 14.00 hodin se v Ostravě na nám. Lidových milicí sešlo asi 2000 osob, před kterými vystoupili: Ivan ŘEZÁČ a Alexej PYŠKO z Národního divadla a Karel HEŘMÁNEK s Jiřím BARTOŠKOU z Divadla Na zábradlí. Karel HEŘMÁNEK vystoupil s „prohlášením“ Občanského fóra, ve kterém kritizoval činnost sdělovacích prostředků, především Čs. televize. Seznámil přítomné s požadavky na odstoupení členů předsednictva ÚV KSČ, ustavení parlamentní komise k vyšetření masakru ze dne 17. 11. 1989, propuštění všech politických vězňů a respektování svobody tisku a informací.

● **V 17.00 hod. se soustředilo na nám. Lidových milicí asi 5000 osob.**

● Mezi studenty vysokých středních a učňovských škol panuje nadále nálada zúčastňovat se denně demonstrací v Ostravě, pokračují diskusní kroužky na školách. Vzniklá situace je ve většině kroužků hodnocena nesprávně, s dávkou recese a chlubení se vlastní účastí na těchto akcích.

● **Dne 25. 11. 1989 bylo v Ostravě ustanoveno Občanské fórum v počtu 25 osob ...**

● Dne 25. 11. 1989 se v 17.00 hod. opět na nám. Lidových milicí v Ostravě sešlo asi 4000 až 5000 osob všech věkových kategorií, převážně však studentů... Při vystoupení primátora města Ostravy s. LIPINY, vedoucího tajemníka MěV KSČ Ostrava s. PETERKA a předsedy MěV SSM s. H. došlo ke spontánnímu pískotu, a proto v dalším projevu ke shromážděným uvedení soudruzi nepokračovali a odešli.

● **V Ostravě po 14.00 hod. [dne 26. 11.] vyšel z podchodu na nám. Republiky řetěz studentů**

o počtu 1500 osob, drželi se za ruce a na nám. Lid. milicí, kam došli, chodí v kruhu.

● [Dne 27. 11.] Předsedové uličních organizací v obvodě Ostravy 3 i vedení ObNV KSČ podporují nové vedení KSČ. Zastávají názor, že pokud strana a vláda neudrží moc politickými prostředky, bude opět nutné využít mocenského aparátu... Jsou však rozčarováni přístupem federálního i republikových ministrů vnitra, kteří do současné doby nebyli schopni se postavit za příslušníky pořádkové jednotky, která zasahovala dne 17. 11. 1989.

● **Generální stávka v Ostravě začala ve 12 hodin na náměstí Lidových milicí ..., Manifestace vyvrcholila v době od 12.15 do 12.30 hod., kdy zde bylo přítomno 8-10 000 lidí.**

<https://www.ustrcr.cz/rok-1989-ocima-statni-bezpecnosti-ostrava-hlasi>